що тільки вливаючи своє власне вино у чужі міхи, вони приносять дійсну користь українській літературі.

І. В. Дубицький.

Юрій Горліс-Горський. Холодний Яр. Львів, 1934, 8⁰. Накладом сотн. Івана Зуба.

Не знаю, чи треба детально розбирати цю книжку. Думаю, що ні. Горський не має претенсій бути „великим письменником" і творити „літературні перли". Його книжка написана „орґанічно" і значіння її не в „літературній формі", лише в чомусь іншому. Тим-то в своїй рецензії про його книжку поминім проблеми „стилю", „мови" і „конструкції твору", а перейдім одразу до того „найголовнішого", що вже зробило й робитиме з книжки Горського потрібну цікаву й виховну літературу для нашого загалу. Цим найголовнішим є той мужній, гордий, лицарський дух, яким обвіяний цілий твір.

Наш загал, що мав перед тим лише романи про „стрільчиків", в яких немужній і неаґресивний дух „цивіліста" проступав в парі з патріотичним „стражданнячком" і провінціяльним „коханнячком" — повинен стрінути книжку Горського, як щось зовсім нове, як твір в нашій дійсності цілком несподіваний.

Маємо бо перед собою повість про суворі змагання Українського Народу, повість правдиву, написану без фразеольоґічного жонґлєрства і без дешевого патосу з достатнім мистецьким тактом, не надуману й не викривлену сентиментальними ухилами авторової чуттєвости.

Маємо перед собою постаті, викроєні щиро і сміливо, „зроблені" в стилі й дусі наших сьогоднішніх „великодержавних" аспірацій. Маємо врешті події, відтворені безпосередньо і яскраво з почуттям великої і знову-ж таки мужньої любови до своєї батьківщини.

Скажуть: література для мас. Скажуть далі: література гіршого сорту. Кілька „дотепних" знавців від мови, Европи і „літератур першого сорту" напишуть бундючні фейлєтони, де з подивугідною старанністю вишукуватимуть в цій книжці прикмети кепського стилю, незнання мови, тощо.

Та проте все це не має значіння. Книжку, яка ось саме лежить перед нами, писав не фейлєтоніст із щоденника і не „знавець літератур першого сорту". Книжку цю писав український старшина. Писав її кровю, „mit Blut", саме так, як рекомендував писати Ніцше. Репрезентує вона світ відмінний, від світу, де панують оклепані, провінціяльні і журналістичні „правди",— брутальний світ змагання й боротьби, такий самий на Україні, як і всюди,

де тільки бються серця мужчин і вояків. Книжка ця є формальним свідоцтвом того, як росте й розвивається непримиренний дух нашої нації, як повстає наша расова могутність, оперта на свідомості своєї внутрішньої сили, своєї виключної місії супроти пан-російського Сходу.

Люди в цій книжці не скиглять, не нарікають, не виголошують патетичних, псевдо-націоналістичних тирад і не гнуться. Вони мають тверді, незвичні до плазування хребти — ці українські селяни, що їх бачив і описав Горський. Вони звязані з нашим історичним минулим, з власною, рясно политою кровю землею, яка вже не раз вгиналася під ворожими копитами. „Кіннотчики на міцних, невисоких степняках" прийшли саме з часів „історичного степу", „Мотрин манастир" виконує ту-ж ролю, що і в перспективі минулого. По селах ходять озброєні парубки. „У всіх рушниці, у декого шабля старовинна, оправлена в срібло". А надо всім „вогонь Холодного Яру" — історичний вогонь змагань нашої Нації.

Безперечно у автора є талант. Інакше він не зумів би захопити своєю книжкою. Мимоволі нагадується „Червоний Чад" Юрченка — твір непереконливий, написаний за всіма сенсаційними вказівками „Брешко-Брешковщини". У Горського навпаки все овіяне кольоритом правдоподібности. Настрої, характери і чини виростають з подій. „Автобіоґрафічні нотатки" мають свою повістеву фабулу, свій досить сильно-відчутий кульмінаційний пункт і свою безперечну, стихійну акцію. Розуміється, багато чого в книжці вимагає формальної редакційної коректи. Невластиві в селянських устах слова й міркування, що часом надто нагадують нам вислови наших спеців від „націоналістичної публіцистики", довелося б скреслити. Але все це, повторюю, дрібниці в порівнанні з тим великим враженням, яке робить твір в цілості на кожного українського читача.

Нам залишається отже лише автора привітати. Робимо це з приємністю, відчуваючи, як і він, „ненависть до тварин, що навіть померти, як слід не вміють" і погорду до тих, які не вміють жити й боротися для своєї Батьківщини.

Св. Доленса.

В. Січинський. Архітектура Катедри Св. Юра. Львів 1934. (Праці Богословського Наукового Товариства у Львові, т. VI).

В науковій продукції В. Січинського універсальний дослідник української старовини раз-у-раз бере гору над вузьким фахівцем архітектом.